

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

Lust att lära - möjlighet att lyckas.

Verksamhetsformer som omfattas av planen:
Förskoleklass, fritids, grundskola 1-6

Läsår: 2022-2023

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskoleklass, fritids, grundskola 1-6

Ansvarig för planen

Gabriella Alfredsson, rektor

Vår vision

Vi vill att alla barn på Orust Montessoriskola ska känna sig trygga och trivas. Ingen ska behöva utsättas för någon form av kränkande behandling. Både barn och personal ska arbeta i en miljö som ger dem lust att lära och möjlighet att lyckas. Vi vill att alla barn ska kunna samspela i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia.

Planen gäller från: 2022-10-01

Planen gäller till: 2023-10-31

Läsår: 2022-2023

Elevernas delaktighet

Eleverna i F-6 fyller i trivselenkäter två gånger årligen, och utifrån dessa kan vi gemensamt sätta upp mål och fokusområden för vår likabehandling. Fritids har en egen trivselenkät. På elevrådsmöten, klassråd och EQ-samtal tar vi upp områden som har med denna plan att göra. I början av varje läsår medverkar eleverna till att skapa och skriva ner nya ordningsregler och rastregler och dessa finns synliga i klassrummen. Elevrådet gör en enkät om trivsel som alla svarar på.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vi erbjuder vårdnadshavare att tycka till och vara med i utvecklingen av nya mål och fokusområden, främst på föräldramöten och utvecklingssamtal, men man är välkommen att närhelst det passar inkomma med idéer och förslag. Vi har även föräldrarepresentanter i vår styrelse som kommer med tankar och idéer.

Personalens delaktighet

På gemensamma möten kartlägger vi och diskuterar vilka behov av insatser, mål och fortbildning som vi ska fokusera på. Varje termin går vi igenom verksamhetsplanen, där plan mot kränkande behandling alltid ingår. På arbetslagsträffar diskuteras pedagogiska dilemman. Personalen uppmuntras att komma med förslag på vad vi kan ha med i planerna.

Förankring av planen

Den nya planen ska läggas ut på hemsidan, infogas i verksamhetsplanen, hängas i trapphuset, diskuteras på elevrådet och sedan presenteras i klasserna. Vi ska också arbeta igenom den på personalmöten där all personal är med samt på föräldramöten.

Utvärdering

På personalmöten, i elevrådet och på klassråd utvärderas föregående års plan på ett sätt som passar åldersgruppen. I början av varje nytt läsår i samband med föräldramöten, går vi igenom planen mot kränkande behandling. Detta har föregåtts av en genomgång med både elever och personal, med personal, elever och föräldrar. Vi utvärderar våra mål vid vårterminens slut och formulerar nya mål i början av höstterminen. Vi gör en analys av nuläget och ser över våra förebyggande åtgärder. Planen kan förändras under året t.ex. om det dyker upp områden som måste förbättras. Vi utvärderar med andra ord även under läsårets gång.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Personal och elever.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Läs Rapport om Orust Montessoris systematiska kvalitetsarbete 2021/2022 (flik 5.2)

Årets plan ska utvärderas senast: 2022-06-14

Hur årets plan ska utvärderas

På alla elevrådsmöten och på vårterminens första studiedag ska planen följas upp. Slutgiltig utvärdering sker vid vårterminens slut 2023. Trivselenkäter och eventuella diskrimineringsärenden som skett under året blir underlag för när årets plan utvärderas och nya mål formuleras.

Ansvarig för att årets plan utvärderas
Gabriella Alfredsson

1. Till dig som barn

På Orust Montessori vill vi att du ska må bra och känna dig trygg i skolan och på förskolan. Om du upplever att något inte känns bra, prata med dina föräldrar och med oss på skolan så att vi kan hjälpa dig. Du kan även komma till oss på skolan om du är orolig för någon annan elev. Du kan prata med den pedagog eller skolpersonal som det känns bäst med. Vi förväntar oss att du visar andra omsorg och respekt och att du följer ordningsreglerna. Vi önskar att du aktivt säger stopp när du ser någon blir illa behandlad, kränkt eller retad.

Vad du kan göra om du eller en kamrat blir utsatt för diskriminering, trakasseri, annan kränkande behandling eller mobbing

- Berätta för någon vuxen på skolan eller hemma
- Följ med kamraten till någon vuxen och berätta hur det är
- Reagera på orättvisor som kamraten blir utsatt för och berätta för en vuxen

2. Till dig som vårdnadshavare

Barn berättar inte alltid om det som händer på skolan eller om kränkningar som de själva eller andra utsätts för. De tror att de då kan bli anklagade för att skvallra. De kan också vara rädda för att det blir värre. **Att berätta är inte att skvallra, det är att hjälpa.** Det är viktigt att du som vårdnadshavare pratar med ditt barn om detta. Vi önskar att du som vårdnadshavare tar kontakt med skolan om du misstänker att ditt eller andras barn är utsatt för någon form av kränkning. Vårt samarbete är viktigt. Skolans personal avslöjar inte varifrån informationen har kommit och utreder skyndsamt. Skolan har rutiner för att hantera kränkande behandling och kommer kontakta hemmet om något särskilt har hänt.

Diskriminering innebär att man blir annorlunda behandlad än andra elever på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, trosuppfattning, funktionsnedsättning eller ålder.

Kränkande behandling är när någon säger eller gör något som gör att man blir sårad, ledsen eller arg. Det kan vara en kommentar, gester, eller slag. Det är en kränkning oavsett om det sker direkt framför någon eller bakom ryggen, i korridoren, på skolgården eller på internet. Om det händer flera gånger kallas det för mobbing

3. Orust Montessoris vision, målsättning och ställningstagande.

Orust Montessori präglas av lust att lära och möjlighet att lyckas. Här finns lugn, trygghet, samarbete och omtanke. Här känner man sig sedd, respekterad och inspirerad. Här ska alla få utveckla sin drivkraft! Här får vi verktyg för livet.

Vi vill att alla barn på Orust Montessori ska känna sig trygga och trivas. Ingen ska behöva utsättas för någon form av kränkande behandling. Både barn och personal ska arbeta i en miljö som ger dem *lust att lära och möjlighet att lyckas*. Vi vill att alla barn ska kunna samspeka i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia.

På Orust Montessori möter vi varandra med glädje och respekt. Elever, personal och föräldrar arbetar tillsammans med att utveckla barnen och ungdomarna till trygga, positiva, nyfikna och empatiska världsmedborgare.

Diskriminering eller kränkande behandling accepteras inte i någon form. All verksamhet på Orust Montessori skall genomsyras av ett jämlikt, solidariskt och demokratiskt förhållningssätt. Arbetsmiljön i skola skall präglas av respekt, trygghet och studiero. Välmående och kunskapsutveckling följer varandra. Varje elev har rätt att gå till skolan med glädje och att känna ett välbefinnande i att få ta del av en social gemenskap och kunskapsinhämtning.

På skolan har vi elevråd med representanter från åk F-6 som träffas en gång i månaden. Vi har även arbetslagsmöte varje vecka där vi pratar om elever/grupper och kan fånga upp situationer i ett tidigt skede. Vi kontaktar vårdnadshavare när något barn har varit med om en incident.

Vi lär våra barn att vara med att påverka sin skoltid, sin fritidstid och sin framtid genom att ta ansvar för varandra. Tillsammans, arbetar Orust Montessori främjande, förebyggande och förhindrande med målet att göra Orust Montessori fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

4. Ansvarsfördelning

Det är rektors ansvar att:

- se till att personal, elever och vårdnadshavare känner till att alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är förbjudna på skolan. Planen mot kränkande behandling publiceras på vår hemsida, tas upp på elevråd samt presenteras på föräldramöten.
- se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barn och elevers lika rättigheter, samt att motverka kränkande behandling och diskriminering eller trakasserier utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna.
- årligen upprätta och utvärdera planen mot diskriminering och kränkande behandling.
- om skolan får kännedom om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas skyndsamt.
- kontakta huvudman vid kränkande behandling.

Det är arbetslagets/klasslärares/fritidspersonals ansvar att:

- bemöta barn och kollegor på ett respektfullt sätt.
- gå igenom skolans värdegrund och ordningsregler vid terminsstart.
- följa skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling och vara uppdaterad och ha god kunskap om innehållet samt omsätta den i det vardagliga arbetet.
- i det dagliga mötet med barn och vuxna på skolan reflektera över sitt eget förhållningssätt och för att bidra till en skolmiljö där alla känner sig trygga och respekterade.
- vid utvecklingssamtal och andra samtal med barn ta upp frågan om trivsel.
- arrangera gemensamma aktiviteter som främjar trygghet och gemenskap.
- genomföra gruppdiskussioner kring teman som värdegrund, respekt etc.
- att följa närvaroplanen för att tidigt upptäcka frånvaro
- se till att åtgärder vidtas då kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering misstänks, anmäls eller upptäcks och att detta dokumenteras enligt gällande föreskrifter.
- bevaka att utredda fall av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering följs upp.

Vi förväntar oss att alla barn:

- bemöter barn och personal på ett respektfullt sätt.
- berättar för pedagoger, rektor eller annan skolpersonal om diskriminering eller kränkande behandling som förekommer på skolan.
- följer skolans ordnings och rastregler.

Skolans ledning och all personal på Orust Montessori tar avstånd från alla former av trakasserier och kränkande behandling. Alla barn ska känna sig trygga och respekterade på Orust Montessori. Vi vill att alla elever känner sig sedda och att ingen utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkningar. Vårt förhållningssätt ska vara demokratiskt och solidariskt. Alla barn är allas barn. Alla på Orust Montessori som får kännedom om kränkande behandling har en skyldighet att agera. Du har rätt att inte bli kränkt men du har också en skyldighet att inte kränka någon.

5. Aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling

Främjande insatser

Områden som berörs av insatserna: Kränkande behandling samt diskriminering.

Mål och uppföljning

Det främjande arbetet gör vi *utan förekommen anledning* för att ge barn och vuxna goda förutsättningar för likabehandling. De vuxna som arbetar på Orust Montessori ska ha kunskaper om diskriminering och kränkande behandling samt har redskap för att arbeta med detta med barn och elever. På personalmöten under året ska rektor inventera behovet av fortbildning och stöd.

Insatser

Syftet med vårt *främjande* arbete är att det ska vara en naturlig del i det vardagliga arbetet på skolan och att det främjande arbetet ska vara återkommande. Målet är att skapa likvärdiga villkor och möjligheter för alla elever att utvecklas och lära oberoende av ålder, kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionshinder eller sexuell läggning.

- Eleverna får undervisning om det demokratiska samhällets principer, normer och värderingar. Eleverna har inflytande och tränar demokratiska former genom klassråd regelbundet och elevråd där två representanter från varje klass träffas en gång per månad.
- En gång per termin har elev, vårdnadshavare och lärare utvecklingssamtal. Här följs deras sociala utveckling upp i relation till läroplanens mål under "normer och värden" och "ansvar och inflytande". De mål och metoder som sätts upp för varje elev är viktiga redskap för att stärka eleven och för att uppnå en skola utan diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare bjuds in till utvecklingssamtal och föräldramöten för att samarbeta med skolan kring sina barns behov och kring skolans normer och värderingar.
- Årliga genomgångar av planer, regler och rutiner ska tydliggöra de vuxnas ansvar.
- EQ-samtal, elevråd och klassråd planeras in när arbetslaget tillsammans med skolledningen fastställer kalendarier.
- De vuxna inser sitt ansvar och har nolltolerans för diskriminering, våld och negativt språkbruk. Vuxna ska tydligt markera mot kränkande beteende och försöka reda ut situationen genom samtal, där de lyssnar på berörda parter och tillsammans försöker nå en lösning.
- Vuxna är närvarande på platser som barn och elever upplever som mindre trygga.
- Under rasterna är det alltid minst två rastvärdar ute med eleverna.
- Det är två vuxna med på idrottslektionerna för att främja positivt kamratskap och trygghet i omklädningsrummen.
- Vi äter lunch i klassrummen i en hemlik, lugn miljö där alla blir sedda.
- Elevernas och vårdnadshavarnas berättelser och signaler tas på allvar.
- Eleverna hälsas välkomna på skolgården varje dag av en vuxen.
- Återkommande samtal förs kring hur man ska uppföra sig och vara en bra kamrat.
- Klasserna har trivselregler som skapas tillsammans med lärarna för varje nytt läsår.

- Aktiviteter kring gott kamratskap genomsyrar läsåret på olika sätt. Till exempel Vänskapsfest, EQ-samtal, värdegrundsfrågor, medveten stund.
- Bemötandet från de vuxna ska uppmuntra självkänsla, gemenskap och förståelse för olikheter.
- Diskussioner om värdegrundsfrågor ska stärka personalen och ge redskap för att nå vår vision.
- Vi erbjuder varje läsår aktiviteter som stärker elevernas självkänsla och gemenskap t.ex. lägerskola, tillsammans-övningar, massage och avslappning, faddergrupp.
- Eleverna går i åldersblandade grupper för att främja förståelsen av olikheter.
- Schemabrytande teman/aktiviteter.
- Elevhälsoteam som regelbundet träffas och behandlar övergripande elevhälsofrågor.
- Skolsköterskan har regelbundna hälsosamtal.
- Regelbundna EHT-möten och årskurskonferenser där elevhälsan deltar terminsvis.
- Enkätundersökning på fritidshemmen angående trivsel genomförs på höstterminen.
- Trygghets- och trivselenkät 2 ggr gång per läsår.

Ansvarig:

Gabriella Alfredsson

Rutiner för att tidigt upptäcka diskriminering och kränkande behandling

- Skolan har minst två rastvärdar ute varje rast.
- Vuxna är närvarande på platser som barn och elever upplever som mindre trygga.
- Observerande arbetssätt - både under lektion och rast.
- Informationskanaler mellan personalen i hela huset.
- EQ-samtal, elevråd, klassråd, samlingar (schemalagt och spontant efter behov)
- Utvecklingssamtal.
- Trivselenkäter.
- Personal diskuterar och problematiserar kontinuerligt med eleverna kring ord och bemötande gentemot andra människor.
- Skulle en situation uppstå, kan man som elev eller vårdnadshavare i första hand kontakta sin mentor eller rektor, men det går bra att vända sig till vem som helst som arbetar här.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

1. Någon vuxen samlar försiktigt in information och barnets/barnens version av händelsen.
(På blankett)
2. Den vuxne informerar vårdnadshavarna till alla inblandade.
3. Allmän observation under en kort period (ca en vecka) av de inblandade.
4. Stäm av med de inblandade.
5. Avsluta eller gå vidare.

6. Elevhälsoteamet, där rektor ingår, kopplas in. Där fattas beslut om vidare åtgärder på individ-, grupp- eller verksamhetsnivå, t.ex åtgärdsprogram.
7. En bedömning görs huruvida det som skett skall anmälas till andra myndigheter och/eller om det behövs extern hjälp av annat slag.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

1. Rektor samlar in information.
2. Rektor tar kontakt med berörd personal för att höra dennes version och rekommenderar den aktuella personen att själv ta kontakt med vårdnadshavaren ELLER så tar rektorn själv kontakt med vårdnadshavaren och delger det aktuella läget.
3. Allmän observation av de inblandade under en kort period.
4. Stäm av.
5. Avsluta eller gå vidare.
6. En bedömning görs huruvida det som skett skall anmälas till andra myndigheter och/eller om det behövs extern hjälp av annat slag (exempelvis fremia eller socialtjänsten)
7. Åtgärder om problemet kvarstår:
 - handledning för personalen, för att kunna ändra sitt beteende i liknande situationer.
 - skriftlig erinran, där villkor och konsekvens beskrivs.
 - uppsägning, om det negativa beteendet fortgår trots handledning och skriftlig erinran.

Rutiner för uppföljning

Rektor ansvarar för att följa upp kränkningsärenden med vårdnadshavare och personal enligt punkterna 1-7 ovan.

Rutiner för dokumentation

Alla upptäckter skall skriftligt dokumenteras och det är den personal som upptäckte kränkningen/trakasserier som ansvarar för att dokumentera händelsen.

Dokumentation lämnas till rektor och förvaras på kontoret i låst skåp.

Skolan är skyldig att snarast utreda situationen, då någon elev meddelar att hen upplever sig kränkt eller bemött på ett negativt sätt. All utredning ska ske med försiktighet och med det bästa för alla inblandade som första prioritet. Vi följer frågorna på "blankett för dokumentation rörande trakasserier eller annan kränkande behandling". (finns i personalrummet)

1. Ta fram gamla dokument på samma elev(er) om det finns några.
2. Beskriv händelsen.
3. Skriv ner barnets/barnens berättelse.

4. Skriv protokoll om möte mellan föräldrar, elev/barn och rektor genomförs. Anteckningar och protokoll förvaras inlåsta i pärmen för aktiva elevärenden.

Ansvarsförhållande

Rektor Gabriella Alfredsson

Ansvar kopplat till anmälningsplikt

”En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.” (skollagen 6 kap. 10§)

Motsvarande ansvar utfaller om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering enligt diskrimineringsgrunderna (diskrimineringslagen 2008:567). Det är ytterst huvudmannen som är ansvarig för att kraven i skollagen och diskrimineringslagen följs men i praktiken är det rektorn som har ansvaret för att se till att utredningen genomförs.

Förebyggande arbete samt vårt prioriterade mål

Syftet med det *förebyggande* arbetet är att få bort de platser eller sammanhang där vi vet att det finns risk för diskriminering, trakasserier eller kränkning. Det här gör vi genom klassrumsdiskussioner, värderingsövningar, samarbetsövningar, samt regelbundna samtal mellan pedagoger och elever. Varje år gör vi även:

- Kartläggning av otrygga platser.
- Observationer
- Trivselenkät 2 gånger om året.
- Kartläggning genom sociogram på fritidshemmet och i F-6.
- Riktade insatser vid behov.
- Prioriterade mål varje läsår.

Prioriterat mål 22/23

Världen och freden - vänliga handlingar

Nuläge:

Trivselenkäter från VT22 visar att trivseln på skolan är hög men forskning idag visar på att barn i dagens samhälle i större grad mår dåligt. På grund av restriktioner under covid-19 har barn gått miste om sociala sammanhang under nästan 2 års tid.

Barn vistas idag på sociala medier i väldigt hög grad och studier pekar på att klimatet där kan vara väldigt hårt.

I år arbetar vi med världen och freden och vi vill koppla vårt värdegrundsmål till detta. Så att vi på ett konkret sätt kan förankra målet i vardagen med eleverna. Vi vill lyfta fram ett positivt klimat i skolan och främja den psykosociala arbetsmiljön på skolan.

Önskat läge:

- Barn och vuxna gör spontana och planerade vänliga handlingar på skolan, hemmet och i samhället.
- Barn och vuxna har en större förståelse för effekten av en vänlig handling.
- Barn och vuxna har en större verktyglåda med vänliga handlingar.

Hinder:

- komma ihåg att knyta ihop vårt tema världen och freden med värdegrundsmål och förmedla detta till vårdnadshavare.
- komma ihåg att det är ett kontinuerligt arbete som ska synas i varje skoldag under hela läsåret.

Resurser:

- Engagerad personal
- En trygg skolmiljö
- Material och arbetssätt som vi har på skolan: rede, kompassamtal, symbol för vänliga handlingar (hjärtat, träd, ballong), konsekvenskarta, friendskalender, montessoripedagogikens kosmiska undervisning samt de fem stora lektionerna.

Aktiviteter :

F-1

- Kompismassage som tränar samtycke.
- Vänskapgiraffen åker på hembesök - hur kommunicerar vi vänligt med varandra varandra.
- Prata om vad som är en vänlig handling.
- Göra olika vänliga handlingar i skolan, hemmet och samhället.
- Prata om visionen i klassen - Vad kan du göra, vad kan andra göra, om jag misslyckas - vad gör jag då?
- Högläsningsbok om vänskap och relationer.
- Snällkalendern.

2-3

- Prata om vad som är en vänlig handling.
- Göra olika vänliga handlingar i skolan, hemmet och samhället.
- Prata om visionen i klassen - Vad kan du göra, vad kan andra göra, om jag misslyckas - vad gör jag då?
- Snällkalendern.
- Högläsningsbok om vänskap och relationer.

4-6

- Prata om vad som är en vänlig handling.
- Göra olika vänliga handlingar i skolan, hemmet och samhället.
- Prata om visionen i klassen - Vad kan du göra, vad kan andra göra, om jag misslyckas, vad gör jag då?
- Högläsningsbok om vänskap och relationer.
- Snällkalendern.

Fritids

- Prata om vad som är en vänlig handling.
- Göra olika vänliga handlingar i skolan, hemmet och samhället.
- Högläsningsbok om vänskap och relationer.

Ansvariga personer och viktiga datum:

Kränkningsområden skola/fritids 22/23

- skolskogen
- bakom rastboden och plåtskjulet
- inomhus har vi många olika mindre rum, därför är det viktigt att alltid tänka igenom hur man placerar barnen och att man som vuxen cirkulerar i de olika rummen.

6. Hit kan man vända sig

Skola och fritids

Fritids Albatrossen: 0727-23 60-24, fritids@orustmontessori.se

F-6: 0768-00 32 47

Kontoret: 0304-31905

Elevhälsoteamet

Rektor: rektor@orustmontessori.se 0738-422121

Skolsköterska: Pernille Pedersen pp@orustmontessori.se 0304-31905

(endast torsdagar)

Skolpsykolog: Håkan Järvå (kontakt via rektor)

Skolkurator: Pernille Pedersen (kontakt via rektor)

Specialpedagog: Elisabet Tyrenius (kontakt via rektor)

Skolläkare: Fatemeh Pour Abdullah (kontakt via rektor)

Logoped: Marika Schutz (kontakt via rektor)

7. Viktiga begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt komma att diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (*jämför med kränkande behandling nedan*).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria betyget A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]

- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsvariation

Med funktionsvariation menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än de andra eleverna i klassen och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]